

תאריך עדכון: 9.2022

שם ומספר הקורס: בריאות האוכלוסייה 81-300-01
רכזי הקורס: דר' סיון שפיצר פרופ' מיכאל אדלשטיין
סוג הקורס: שיעורים, תרגילים, סדנאות, פרויקט בקהילה

שנת לימודים: תשפ"ג מסטר: א היקף שעות: 90
אתר הקורס באינטרנט:

א. מטרות הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):

רקע:

תחום בריאות האוכלוסייה עוסק במציאת פתרונות ומשאבים להתמודדות עם האתגרים הגורמים לבריאות לקוייה בקבוצות אוכלוסייה מובחנות, וזאת באמצעות שותפויות בין סקטורים שונים כגון בריאות הציבור, תעשייה, אקדמיה, ארגוני בריאות, שלטון מקומי ועמותות. קורס בריאות האוכלוסייה הינו הקורס הראשון שלכם במסגרת הכשרתכם כרופאים, וזאת לפני לימוד הגישות הקליניות לטיפול בחולי הפרטני של מטופליכם בעתיד. מטרת הקורס היא הבנת ההשפעה הנרחבת שיש למבנים חברתיים על בריאותו של האדם. במהלך הקורס נתמקד במספר תחומים: הבנת הגורמים החברתיים המשפיעים על בריאותו של המטופל, הגורמים לפערים בין אוכלוסיות, תפקידן של מערכות בריאות, ואי-שוויון בבריאות וההתמודדות עימו; נכיר את התפיסות והגישות של תחום בריאות הציבור כולל מניעה, קידום והגנה על האוכלוסייה; נלמד מושגים ומיומנויות בסיסיות למדידה של בריאות דרך תחום האפידמיולוגיה; ונבחן ונעצב תוכניות התערבות לקידום בריאותן של קבוצות ואוכלוסיות בעלות צרכים וגורמי סיכון ייחודיים בגליל.

תכנים עיקריים:

1. מאפיינים חברתיים בבריאות ואי-שוויון:

- הכרה, הבנה והגדרה של בריאות, גישות רפואיות ומודלים ביו-פסיכו-סוציאליים
- הערכת הגורמים החברתיים המשפיעים על בריאות והשפעתם על הופעת והתפתחות מחלות.
- הכרת השפעתם של מבנים חברתיים על יצירת פערים בין אוכלוסיות ואי-שוויון.

2. אפידמיולוגיה:

- הכרת מושגים באפידמיולוגיה והשימוש בהם לצרכי בריאות האוכלוסייה, כולל ניטור והערכה של מצב הבריאות של אוכלוסיות, זיהוי הגורמים למצבי הבריאות ובחינת התערבויות יעילות לשינוי ולשיפור המצב ברמות מנע שונות.

3. בריאות הציבור (מניעה, קידום בריאות והגנה):

- הכרת עקרונות קביעת מדיניות בבריאות הציבור, מבנה מערכת הבריאות, חוקים ואתיקה.
- הכרת פעילויות המניעה והבקרה בבריאות הציבור: פיקוח בתחום בריאות הסביבה, איכות ובטיחות מזון, חיסונים, טיפול בהתפרצויות תחלואה ואירועים חריגים.
- תכניות התערבות לקידום בריאות האוכלוסייה וצמצום אי השוויון בבריאות.

4. הכרת קהילות הגליל:

- הכרת צרכיהם של אוכלוסיות הגליל והבנת חשיבות הכרת ההבדלים התרבותיים של אוכלוסיות פגיעות.
- פיתוח תכנית להתערבות קהילתית מבוססת ראיות

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים)

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים) הקורס כולל שיעורים פרונטליים יחד עם עבודה בקבוצות קטנות, סדנאות ייחודיות והתנסות בקהילה. סגל הקורס כולל מרצים מהפקולטה לרפואה, משרד הבריאות, בתי חולים וקופות החולים, ומנהיגים קהילתיים.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

יום ראשון, 23 אוקטובר 2022		
	אוריינטציה	11:00 – 9:00
ד"ר סיון שפיצר	מבוא לקורס בריאות הציבור (סקר מחויבות חברתית)	12:15 – 11:30
ד"ר סיון שפיצר	בין חברה לרפואה: מושגים של בריאות וחולי	14:15 – 12:45
פרופ' קרל סקורצקי, דיקן הפקולטה	בריאות האוכלוסייה והפקולטה לרפואה	15:15 – 14:45
מיכל רייקן, עתודות צפון	אתגרי הצפון	16:00 – 15:15
יום שני 24 אוקטובר 2022		
ד"ר סיון שפיצר	המאפיינים החברתיים והשפעתם על בריאות	10:00 – 08:30
Samira	תפקיד משרד הבריאות בצפון הארץ	12:00 – 10:30
פרופ' מיכאל אדלשטיין	אפידמיולוגיה 1 - מבוא לאפידמיולוגיה	14:00 – 12:30
פרופ' מיכאל אדלשטיין	אפידמיולוגיה 2 Descriptive Epidemiology	16:00 – 14:30
יום שלישי, 25 אוקטובר 2022		
פרופ' מיכאל אדלשטיין	אפידמיולוגיה 3 Bias אפידמיולוגיה 4 Confounding	10:00-8:30
פרופ' מיכאל אדלשטיין	אפידמיולוגיה 5- Causality	12:00-10:30
	ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד	רפואה מונעת - סקירה כללית
	קורס היל"ה	18:00- 14:30
יום רביעי 26 אוקטובר 2022		
ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד	קידום בריאות 1 (סקר אורח חיים)	10:00-8:30
ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד	קידום בריאות 2	10:30-11:15
ד"ר סיון שפיצר ד"ר ג'ומענה עיסא-חדד	עיצוב התערבות לקידום בריאות	11:45-12:05
נציגי ארגונים ועמותות ד"ר סיון שפיצר ד"ר ג'ומענה עיסא-חדד	יריד של ארוגני קהילה 1	12:05-13:15
נציגי ארגונים ועמותות ד"ר סיון שפיצר ד"ר ג'ומענה עיסא-חדד	יריד של ארוגני קהילה 2 בחירת ארגונים	13:45-14:45
ד"ר מירי בנטואיץ'	מבוא לקורס תורת האדם	15:15-16:00
יום חמישי, 27 אוקטובר 2022		
ד"ר סיון שפיצר ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד מרגנית גוטלר-אופיר ד"ר לירן גלעדי	פרויקט קהילתי (1): מבוא והכרת הארגונים פרויקט קהילתי (2): הערכת צרכים + תרגיל	10:00 – 8:30

פרויקט קהילתי (3): ביקור ראשון בארגונים	פרויקט קהילתי (3): ביקור ראשון בארגונים	10:30-12:00
פרופ' מיכאל אדלשטיין	Study design 1: Case control and cohort studies	12.30-14:00
פרופ' מיכאל אדלשטיין	אפידמיולוגיה 7 Study design 2: cross-sectional studies, ecological studies, time series analysis	16:00 – 14:30

שבוע 2

יום ראשון, 30 אוקטובר 2022		
ד"ר לילך מלצקי	מבוא לרפואת אורח חיים	9:15 – 8:30
יאיר בלומברג	פעילות גופנית ובריאות	10:00-9:15
יעל דרור, דיאטנית	עקרונות התזונה הבריאה	11:30-10:30
ד"ר איווי קימף, Occupational Health Consultant, Oxford University Hospitals	שחיקה ברפואה - מתח ודרכים לפתח עמידות	11:45-12:45
ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד אלה תמיר, מדריכת יוגה סיגל רום-אושרי, מדריכת ספורט	3 סדנאות (כל אחת 40 דק') • עקרונות הבישול הבריא • יוגה TABATA	13.15-15:45
ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד ד"ר לילך מלצקי	סיכום	15:45-16:00
יום שני, 31 אוקטובר 2022		
ד"ר סיון שפיצר ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד גב' שלומית נשרי, ספרנית הפקולטה מרגנית גוטלר-אופיר ד"ר לירן גלעדי	פרויקט קהילתי (4) – משוב על ביקור I פרויקט קהילתי (5): תכנון התערבות מבוססת ראיות תרגיל: מציאת ראיות ותכנון התערבות	8:30-10:00
פרופ' מרי רודולף	חשיבותן של השנים הראשונות	10.30-12:00
פרופ' שמואל רישפון, משרד הבריאות	בסיס משפטי לבריאות הציבור	12:30-14:00
פרופ' שמואל רישפון, משרד הבריאות	חיסונים	14:30-16:00
יום שלישי, 1 נובמבר 2022 - אין לימודים (בחירות)		
יום רביעי, 2 נובמבר 2022		
ד"ר אריאלה עופרן, שירותי בריאות כללית	סריקה, מטרות, עקרונות ונהלים	8.30-10.00
ד"ר אריאלה עופרן, שירותי בריאות כללית	מחלות לא מדבקות: הנטל, עקרונות המניעה והשליטה	10.30-12.00
ד"ר סיון שפיצר	מודלים של מערכות בריאות בעולם	12:30-14:00
ד"ר סיון שפיצר	מבנה מערכת הבריאות הישראלית	14:30-16:00
יום חמישי, 3 נובמבר 2022		

8.30-10.00	Roles of HMO's today	ד"ר ריזאן סחיני, מנהלת רפואית מחוז צפון, מכבי שירותי בריאות
10.30-12.00	אי-שוויון ומערכות בריאות	ד"ר סיון שפיצר
14:00 -12.30	בין בית חולים לקהילה - המקרה של אשפוזים חוזרים	ד"ר סיון שפיצר ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד מרגנית גוטלר-אופיר ד"ר לירן גלעדי
14:30-16:00	"האם זה תפקידי?" אחריות הרופא ותפקידו בהתמודדות עם אי-שוויון בבריאות	ד"ר סיון שפיצר ד"ר ענאן עבאסי, מנהל מרכז הרפואי זיו ד"ר יוסוף עאוני, סגן מנהל שירותי בריאות כללית ד"ר סמירה עוביד, משרד הבריאות מחוז צפון

שבוע 3

יום ראשון, 6 נובמבר 2022		
10:00 – 08:30	פרויקט להכרת הקהילה (5): תיאור ועיצוב ההתערבות ותכנון הביקור	ד"ר סיון שפיצר ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד מרגנית גוטלר-אופיר ד"ר לירן גלעדי
12:00 – 10:30	פרויקט להכרת הקהילה (6): ביקור שני בארגונים: הצגת תכנית ההתערבות והערכתה	ד"ר סיון שפיצר ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד מרגנית גוטלר-אופיר ד"ר לירן גלעדי
12.30-14.00	אפידמיולוגיה 8- RCT 3- Study design	פרופ' מיכאל אדלשטיין
16:00 -14:30	LIMOR	
יום שני, 7 נובמבר 2022		
10:00 – 08:30	מבוא לסוגיות תרבותיות בבריאות	פרופ' בשארה בשאראת, יו"ר החברה לקידום בריאות האוכלוסיה הערבית בהסתדרות הרפואית
10.30-12.00	פאנל מומחים: סוגיות תרבותיות בבריאות	מנחה: פרופ' בשארה בשאראת Hosam/Nosayba הרב נחמן גלבר אפרת גל- מרכז צה"ל 9 שיח' ג'מיל חטיב
12.30-14.00	אפידמיולוגיה 9- תירגול	פרופ' מיכאל אדלשטיין
14.30-16.00	פרויקט הכרת הקהילה (7): הערכת ההתערבות	ד"ר סיון שפיצר ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד מרגנית גוטלר-אופיר ד"ר לירן גלעדי
יום שלישי, 8 נובמבר 2022		
8.30-10.00	LIMOR	
12.00 -10.30	בריאות סביבתית	ד"ר קרן אגאי-שי
12.30-14.00	אספקטים אתיים בבריאות הציבור- הבדלי תרבות	ד"ר מירי בנטואיץ

	קורס היל"ה	18:00- 14:30
יום רביעי, 9 נובמבר 2022 - ETHICS		
יום חמישי, 10 נובמבר 2022 - ETHICS		
יום ראשון, 13 נובמבר 2022 - ETHICS		
יום שני, 14 נובמבר 2022		
ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד	אוכלוסיות בסיכון ונכויות	8.30-9.00
מר מאיר אטדג'י, אדריכל מורשה נגישות גב' האנה שאלטה, עמותת אל-מאנל אקי"ם אנוש	סדנאות בהובלתן של אנשים הסובלים מנכויות	9.00-10.00
	סדנאות בהובלתן של אנשים הסובלים מנכויות	10.30-11.30
ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד	סיכום	11.30-11.45
ד"ר סיון שפיצר ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד	סיכום הקורס	12.15-12.45
	מצגות הסטודנטים	12.45-14.15
	מצגות הסטודנטים	14.30-16.00
יום שלישי, 15 נובמבר 2022		
ד"ר מירי בנטואיץ'	Quiz- ethics	8:30-9.30
ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד	קורס מח"ר ומשוב	10.00-10.30
ד"ר מירי בנטואיץ'	אספקטים אתיים בבריאות הציבור- כלכלת בריאות +תרגיל	10.30-12.15
	Free time to study	12.15-14.30
	קורס היל"ה	14.30-18.00
יום רביעי, 16 נובמבר 2022		
ד"ר סיון שפיצר ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד פרופ' מיכאל אדלשטיין	מבחן	10:30 -8:30

מתרגלים ובוחנים

בוחנים	תרגיל: בין בית חולים לקהילה - המקרה של אשפוזים חוזרים	פרויקט קהילתי
ד"ר סיון שפיצר ד"ר לירן גלעדי	ד"ר סיון שפיצר ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד	ד"ר סיון שפיצר ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד
ד"ר ג'ומאנה עיסא-חדד ד"ר נוסייבה ריאן-גרה	ד"ר יוסוף עאוני מרגנית גוטלר-אופיר	מרגנית גוטלר-אופיר ד"ר לירן גלעדי
מרגנית גוטלר-אופיר פרופ' מיכאל אדלשטיין	ד"ר נומי דיקמן ד"ר לירן גלעדי	
	ליגת שלב פרופ' מיכאל אדלשטיין	

ג. חובות הקורס:
דרישות קדם: אין

חובות / דרישות / מטלות:

1. מבחן סוף הקורס ב-31.10.21: 60%
2. פרויקט התערבות בקהילה - הצגת ע"י הקבוצות ב-28.10.21: 15%
3. דוח תכנית ההתערבות בקהילה- תאריך הגשה 28.10.21: 25%

נדרש ציון מינימלי של 60 כדי לעבור את הקורס.

ד. קריאה: (חובה/רשות)

ספרי הלימוד (textbooks) וספרי עזר נוספים, חומר מחייב למבחנים:

חובה:

1. Goodman SN, Goel S, Cullen MR. Machine Learning, Health Disparities, and Causal Reasoning. *Ann Intern Med.* 2018;169(12):883. doi:10.7326/m18-3297
2. Friedman NL, Banegas MP. Toward Addressing Social Determinants of Health : A Health Care System Strategy. *Perm J.* 2018;22:18-095.
3. Wilberg A., Saboga-Nunes L, Stock C. Are we there yet? Use of the Ottawa Charter action areas in the perspective of European health promotion professionals. *Journal of Public Health: From Theory to Practice* 2019 <https://doi.org/10.1007/s10389-019-01108-x>.
4. Estruch et al. Primary Prevention of Cardiovascular Disease with a Mediterranean Diet Supplemented with Extra-Virgin Olive Oil or Nuts. *N Engl J Med* 2018; 378:e34.

רשות:

- Epidemiology by Leon Gordis, published by Saunders Elsevier 2009
- Public health and preventive medicine 15th edition by Robert Wallace, published by McGraw Hill
- Public health and epidemiology at a glance by Somerville, Kumaran and Anderson, published by Wiley Blackwell
- Epidemiology, evidence based medicine and public health by Yoav Ben Shlomo, Brookes and Hickman, published by Wiley Blackwell